

ÕIGUSPROPAGANDAST MASSIKOMMUNIKATSIOONIVAHENDEIS^x

L. K o i k ,
bülletääni "Nõukogude Õigus" peatoimetaja

Uurimus ühe suure Tallinna ettevõtte kohta andis muuhulgas ka selliseid tulemusi: 95 % tööliskonnast loeb regulaarselt ajakirjandust; 66 % kuulavad alaliselt Eesti Raadio ja Televisiooni õiguspropagandalisi saateid; kollektiivis valitseb peaaegu üldine arvamine, et õ i g u s k ü s i m u s e d s e o n d u v a d a i n u l t õ i g u s e r i k k u m i s t e g a .

Arvan, et õiguspropagandas, mida me teeme massikommunikatsioonivahendeis, eriti ajakirjanduses, nimetatud protseente ignoreerida ei tohi. On väga tähtis teada ja arvestada adressaati, kellele, kus, kuidas ja mida kirjutada, mida esmajärguliseks pidada. Ka sellel, et töökollektiivis arvatakse kõiki õigusküsimusi õiguserikkumistega seonduvaiks, on kindel loogiline alus. Millal tekib inimesel vajadus hakata uurima õigusnorme? Ikka siis, kui tema või tema lähikondlaste õigusi arvatakse rikutud olevat, kui tekib küsimus, miks on nii- või teistmoodi toimitud. Kui aga selliseid probleeme ei teki ja kõik sujub n.-õ. normaalselt, pole ka õigusega kokkupuutumist - puudub vajadus. Kahjuks ei kulge kõik aga kirjapandud seaduste järgi.

Õiguskasvatus, õigusteadvus ja õiguspropaganda on üksteisele lähedased ja ühiskonnale vajalikud. Elu on näidanud, et mida parem on õiguskasvatus, seda kõrgem on ka õigusteadvus. Õiguserikkumisteta ühiskond on ideaal. Selle eesmärgi saavutamise üks vahendeid on õiguspropaganda. Seda

^x Ettekanne, peetud TRÜ kriminoloogia laboratooriumi ettekandehommikul 27. jaanuaril 1974. a.

- populariseerida õigust, veenda inimesi õiguskorrrast lugu pidama, seadusi järgima, austama ühiselureegleid - tuleb meil kõigil teha ja see on iga juristi ametikohus. Alustama peab maast-madalast. Lapsi tuleb kasvatada selliselt, et seaduste austamine ja täitmise saaks neile sisemiseks vajaduseks. Niisiis deviis: hea õiguskasvatusega kõrgele õigus-teadvusele!

Loomulikult ei saa ega võigi seejuures nõuda, et näiteks poisid unustaksid indiaaniromantika, et nad ainult purilennukiehitajad, liblikakorjajad, alalised raamatukogulugejad või tubased margikogujad oleksid. Kuid me peame nõudma ja jälgima, et nad oma energiakulutamise ja fantaseerimisega liiale ei läheks. Me peame kasvatama noori viisakusest lugu pidama, arendama nendes ausus- ja õilsustunnet, me peame õpetama neid vahet tegema, mis on hea ja ilus, mis halb ja võlts. Eesmärgiks olgu see, et poistest ei kasvaks sihitult ümberhulkujaid, et nende sõprusgruppidest ei areneks huligaanitsevaid jõuke, kes kriminaalseadusega vastamisi satuvad. Tüdrukutega on pisut lihtsam, kuid nendegi arengus ja harrastustes ilmneb väärastusi.

Probleem pole uus, võidakse öelda. Seda on ju senigi lausa aksioomina silmas peetud, selle eest on võideldud koolis, pioneeri- ja komsomoliorganisatsioonis, kodus. Kasvatamisprobleemid on tõesti kõikjal esiplaanil. Ometi on ka prokuratuur, siseministeeriumi ja kohtuorganid sunnitud nende küsimustega tegelema. Kohtustatistika näitab, et alaealiste osakaal nende hulgas, kes on pannud toime kuriteo huligaanseil ajendeil, on suur. Mõtlemine paneb ka asjaolu, et kõigi süüdimõistetud alaealiste seas on õppivate noorte osa kasvanud ja et umbes neljandik alaealiste kuritegusid on toime pandud purjuspäi. Järelikult pole asjad kaugeltki korras. Õiguskasvatus tahab parendamist. Võib ainult head meelt tunda, et viimasel ajal on õiguspropaganda haare laienenud ning õiguspropaganda ise tõhustunud.

Suure mõjujõuga õiguspropagandavahendid on ajakirjandus, raadio ja televisioon. Eriti peab ajakirjandus olema õiguspropagandas justitsiorganitele hea kolleeg. Auditoorium on ajakirjandusel uskumatult suur. See nõuab tähelepanelikust, täpsust; igasuguse toormaterjali avaldamine, mis on

seotud diletantlikkuse ja sensatsioonitaotlusega, on lubamatu. Siit jõuame aga tähtsa eelduseni viljakaks ajakirjandustööks - koostööni kompetentsete organitega.

Enne kriminaalse materjali avaldamist on koostöö uurimis- ja kohtuorganitega vältimatult vajalik. Tundub, et me olemegi saavutamas seda, et ajakirjanik ei lase end enam nakatada sensatsioonihimust. Muidugi juhtub veel, et toimetustes redigeeritakse juriidilisi formuleeringuid kergekäeliselt, koguni muudetakse (mitte küll halvausklikult, vaid oskamatuses ja rahulolematusest nn. kuiva juriidilise keele ja terminoloogiaga) ning lugejaile esitatakse desorienteeriv informatsioon.

Jurisprudents on sedavõrd diferentseerunud, et õpetatud juristki ei suuda enam võrdselt orienteeruda tsiviil- ja kriminaalõiguses, riikliku arbiteri ja notari tegevuses, või näiteks administratiivvastutust reguleerivais normatiivaktides. See on ka toimetustes selgeks saamas. Sõna pakutakse eelkõige oma eriala spetsialistidele, teadlastele ja praktikule: kohtunikule, prokuröörile, juriskonsuldile, justiitsametkonna töötajale. See pettepilt, et fakt, mis pärit kohtust või uurimisorganilt, annab ajakirjanikule suuri võimalusi lugejais oma kirjutise vastu tähelepanu äratada, hakkab kaduma. Siiski pole veel kõik selge. Palju on arvamusi selle kohta, kuidas õiguskasvatust paremini korraldada. Tundub, et kui keskkooliõpilaste, üldse noorte õiguskasvatuses peaks suuna võtma kodanikuõpetusele, mitte seaduste tutvustamisele-õpetamisele, siis täiskasvanuid, eriti neid, kel töö või ühiskondlikus tegevuses tuleb õigusküsimustega kokku puutuda, tuleks suunata seadustike juurde, õpetades neid tundma just seadusi.

Ajakirjanduses kasutatakse paljusid žanre. Ent mida ka ei kirjutataks ja millises žanris, ikka on juttu inimestest, nende elust - inimsuhetest. (Muidugi kuuluvad selliste tööde hulka ka kõik kriitilised kirjutised, vaatamata žanrile.) Inimsuhted on aga äärmiselt keerulised. Seepärast polegi vahest tarvis eriti rõhutada, et inimsuhteid tuleb käsitleda ka väga tasakaalukalt. Asju, millest kirjutatakse, tuleb põhjalikult tunda. Meie töö eetika küll reglementeerib, et asjatundmatult ei tohi kirjutada midagi, kuid

seada enam peame olema valvsad, kui kirjutame inimesest, inimsuhetest. See kehtib ka selle inimese ja tema tegevuse kohta, kes on kohtu süüpingis. Ja mitte üksnes moraalsest printsiibist lähtudes, et eetika nõuab, - sellest kõnel-dakse üsna põhjalikult ka seaduses.

Õigusemõistmist teostavad ainult kohtud. See on kons-titutsiooniline säte - ENSV K § 77. Kedagi ei tohi süüdi tunnistada kuriteo toimepanemises ja nimetada kurjategijaks, kuni puudub süüdimõistev kohtuotsus. Järelikult on loodud kindel õiguslik tagatis isikupuutumatusel. Seega ka igasu-gune "eelinformatsioon", milles tuuakse ära konkreetsed isikud teatud kuriteo toimepanijatena (või muud isikuid puu-dutavad andmed), on enneaegne ja lubamatu.

Võidakse väita, et avaldades materjale konkreetsete ku-ritegude ja neid toimepannud isikute kohta, luuakse või suu-natakse avalikku arvamust ja kujundatakse kõige operatiiv-semal viisil nende isikute ümber hukkamõistustõhkkond. Kuid nimetades kedagi kurjategijaks, kui selle isiku kohta puu-dub süüdimõistev kohtuotsus, kirjeldades tema poolt toime-pandu üksikasju jne., asutakse ju suunama avalikku arvamust puudulike materjalide alusel ning lubamatul viisil. Niiviisi kirjutada on ohtlik mitte üksnes seepärast, et kogu see "selge asi" võib kohtusaalis muutuda hoopis teiseks ning seda on raske lehes parandada, vaid avaliku arvamuse teki-taja võib sattuda koguni ise süüdistatava ossa - temast võib saada avalik laimaja. On olnud juhtumeid, kus kirjatü-ki autor võtab puhta kullana mõne tunnistaja ütlushi-seletu-si-kommentaare. Ent kohtus lükatakse need kui subjektiivsed, ühekülgsed ja äärmiselt ebaobjektiivsed ütlused viimseni ümber. Kujutlegem nüüd kirjutisega kiirustanud autorit uues rollis. Vanast Roomast on meile pärandunud tolleagsete ju-ristide nõuanne: "Kui näed inimest, kes hoiab kinni noa peast, mis on tapetu rinnas, ära kiirusta ütleva, et nägid mõrvarit - võib-olla tahtis ta kannatanu rinnast nuga välja tõmmata!"

Pole üleliigne rõhutada, et ajakirjanik ei tohi mingil juhul unustada, et kirjutada inimsuhetest ja sündmustest, mida ta pole põhjalikult ja objektiivselt tundma õppinud, on lubamatu. Samuti tuleb teada, et ka raskes kuriteos süüdi-

mõistetul on õigus rahvakohtu otsuse peale edasi kaevata, et ülemkohtu kohtukolleegium võib selle otsuse jõusse jätta, kuid ülemkohtu presiidium kolleegiumi määruse tühistada. Asi võib edasi minna ülemkohtu pleenumi arutada ja järelevalvekorras veel kord arutusele tulla. Lõpuks tuleb otsus, kus fikseeritakse, et isik polegi temale inkrimineeritud teos süüdlane. Selliseid pretsedente kohtupraktikas leidub. Keerukates asjades peetakse mitmes kohtuinstantsis tuliseid vaidlusi, vaetakse kõiki tõendeid mitu ja mitu korda, ning objektiivne tõde võib ikkagi peitu jääda.

Mõni aeg tagasi oli Pärnus kohtuprotsess, kus üht noormeest süüdistati ENSV KrK § 100 järgi, s.o. tapmises. Ta mõistetigi süüdi. Rahvakohtu otsuse jättis muutmata ka Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium. Advokaadi kaebuse jätsid rahuldamata nii ülemkohtu esimees kui ka vabariigi prokurör: nad ei protestinud järelevalve korras. Alles NSV Liidu peaprokuröri ettepanekul, kelle juures advokaat oli käinud oma veendumuse kutsel avaldust sisse andmas, võeti kriminaalasi läbivaatamisele ENSV prokuröri asetäitja järelevalveprotesti alusel. Eesti NSV Ülemkohtu presiidium kvalifitseeris kuriteo § 100-lt ümber hädakaitsepiiride ületamisele.

Drastilise juhtumi võib tuua ka naaberriigi Soome kohtupraktikast. Ühes soome lehes ilmus artikkel, mis tekitas sealses ajakirjanduses sensatsiooni. Keegi mees mõisteti 8 aastat tagasi süüdi tapmise pärast raskendavail asjaoludel, teda karistati 15-aastase vabadusekaotusega. Advokaatide taotlused ei aidanud: kohtuinstantsid jäid kindlaks - kõik asjaolud olid süüdimõistetule vastu, oli imelisi kokkusattumisi, nagu hiljem selgus. Mõõdus 7 aastat. Octamatult ilmus politseisse keegi mees süütunnistusele: südametunnistuse piinad olid lõpuks teinud oma töö, ta ei suutnud enam vastu pidada, sest tema asemel istus vanglas absoluutselt süütu. Riik püüdis 7 aastat süütult vanglas istunud mehele kahju soliidiselt korvata. Ent kas on üldse võimalik hüvitada kahju, mida olid tekitanud süüdimõistetule endale, tema sugulastele, tuttavatele ja töökaaslastele kära ajakirjanduses, televisiooni- ja raadiosaated jne. jne.

Muidugi ei ole niisugused lood tavalised. Ent seda enam

tuleb teatava respektiga suhtuda kohtulugudesse, üldse informatsiooni kuritegudest. Tuleb arvestada, et mõnikordne eeluurimise käigus andmete hankimine on ilme kiirustamine ega ole üldse soovitatav.

Pole sugugi erand, et ajakirjanikud seetõttu küsivad, kas neil pole siis õigust uurimise käigus saada ülevaadet tunnistajate ütlustest ja tutvuda muude süüasjas kogutud dokumentidega, mis iseloomustaksid "kurjategijat". Alles 1973. aasta lõpul esitati selline küsimus ajakirjanike häälkandjale "Žurnalist", kus ka 11. numbris üsna põhjalik vastus anti.

Kõigepealt sõna "kurjategija" tähendusest eeluurimise staadiumis. Sellest oli juba juttu, et niisugust nimetust ei tohi eeluurimise käigus kasutada. Nüüd küsimus ise. ENSV KrPK § 117 ütleb: "Eeluurimise andmeid võib üle anda avalikkusele ainult uurija või prokurööri loal ja selles ulatuses, milles nad seda võimalikuks peavad. Uurija hoiatab vajaduse korral protsessiosalisi, tunnistajaid, eksperti, tõlki ja manukaid eeluurimise andmete avaldamise lubamatuse suhtes."

Seega seadus otseselt ei keela eeluurimisandmete publikseerimist, kuid lubab seda vaid teatud tingimusi silmas pidades. Kohtueelse uurimise andmete enneaegne avaldamine selliste asjaolude kohta, mille kontrollimiseks on veel vaja tarvitusele võtta operatiivjälitusabinõud ja mitmesugused uurimistoimingud, võib kahjustada kriminaalasja uurimist. Kuriteo toimepannud või sellega seotud isikud võivad hävitada kuriteo jälgi, hoiatada teisi kuriteost osavõtnuid jne. Just seda rõhutatakse ka kommentaaris kriminaalprotsessikoodeksi § 117 juurde.

Kõigile neile, kes selliselt kogutud andmetega sõandavad avalikkuse ette tulla, on karisid küll ja küll. Meeles tuleb pidada sedagi, et uurija tööle annab hinnangu kohus, kus kontrollitakse kõiki tõendeid, püütakse võimalikult täpselt välja selgitada objektiivne tõde.

Kohtureportaaž on väga tõsine ja vastutusrikas žanr. Järelduste tegemine ühest või teisest faktist on enamasti seotud raskete eksimisvõimalustega. Tahaksin siinkohal tsi-

teerida üht osa kaitsja Plevako kohtukõnest, mis on esitatud prof. Ilmar Rebase raamatus "Avalik kõne": "Kui te küsite minult, kas ma olen veendunud tema (s.o. kohtualuse) süütuses, ei ütle ma, jah, olen veendunud. Valetada ma ei taha. Kuid ma pole veendunud ka tema süüs... Kui tuleb valida elu ja surma vahel, siis peavad kõik kahtlused kõnelema elu kasuks." Seda ütles kaitsja, kes kohtualusest ja tema tegevusest teab alati rohkem kui teised protsessiosalised, rääkimata inimesest, kes hakkab kirjutama protsessist, kuriteosündmusest ja kohtualusest, informeerides ja järel-dusi tehes, lugejale, avalikkusele.

Ajakirjanike ringkondades ja ka mujal on levinud arva-mus, et on üsna vähe asju, millele ajakirjandus kriitili-selt läheneda ei saa ega tohi. Võimatu ja keelatu hulka po-le arvatud ka kohtute ja uurimisorganite suhtes tehtavat kriitikat. Arvan siiski, et on täiesti kohatu kritiseerida ajakirjanduses uurija tegevust, samuti avaldada kohtuprot-sessi suhtes oma erinevat hoiakut. Pean väga õigeks "Izvestija" toimetuse töötaja Juri Feofanovi positsiooni eespool viidatud kuukirja numbris: "Õigusemõistmist võrrel-dakse sageli meditsiiniga, täpsemalt kirurgiaga. Kuid ma ei tea juhtumeid praktikas, kus operatsiooni käigus ajakirja-nikud oleksid kirurgile küsimusi esitanud või nõuandeid ja juhendeid andnud." Nagu artiklis väidetakse, on "Izvestijal" kindel põhimõte: kriminaalasjadest kirjutatakse ainult pä-rast kohtuotsuse jõustumist.

Võib veendunult kinnitada, et ajakirjanik ei suuda se-da, mida uurija on kohustatud tegema. ENSV KrPK § 19 ja § 107 sätestavad need kohustused võrdlemisi üksikasjalikult. Tsiteerigem siinkohal vaid üht väikest lõiku kriminaalprot-sessikoodeksist (§ 107 komm. 4): "Üldsuse kaasatõmbamine uurija poolt kõigi nende asjaolude selgitamisele peab toi-muma seaduslikkuse raames, kodanike õiguste ja seaduslike huvide silmaspidamisega. See peab toimuma põhjendatult. Üld-susele ei või teatavaks teha kontrollimata andmeid ja ole-tusi ega alandada Nõukogude kodanike väärikust."

Võidakse arvata, et siin on lähtutud advokaadi vaate-vinklist. Ei, nii see pole. Vaadeldud normid käivad just süüdistava poole kohta. Need normid kohustavad inimesest lu-

gu pidama, olema objektiivne ja aus, nad tulenevad meie partei poliitikast. Järelikult kehtivad esitatud nõuded ka ajakirjanduse kohta.

Kohtureportaaži võib ja tuleb kirjutada. See kuulub õiguspropagandas hinnatud preventiivse materjali hulka. See on ajakirjanikule tänuväärne žanr, sest seda laadi artikleid loevad lehest või ajakirjast läbi küllap kõik väljande lugejad. Kuid kohtureportaaž täidab oma ülesande vaid siis, kui kirjutatud on vaheda sulega, emotsionaalselt, žanri nõudeid täites ja ohtlikest karidest hoidudes. Onus probandi kehtib mitte üksnes süüdistava poole suhtes kriminaalõiguses, see kehtib täiel määral ka ajakirjanduses. Kuriteosündmuse tuvastamine ja süüdlaste selgitamine on kohtu, prokuröri ja uurimisorganite kohustus. Vastavalt sellele ei ole neil õigust panna kriminaalasjas tõendamise kohustust süüdistatavale: süüdistatava süü tõendiks ei saa lugeda süütuse mittetõendamist. Kindel printsiip kehtib ka ajakirjanduses: kõik väited tuleb tõendada veenvalt. Nn. kolme punktiga lõppevad laused võivad tekitada väga vastandlikke arvamusi, need on äärmiselt kahtlase väärtusega.

Nagu öeldud, pole meie ajakirjanduses kohtureportaaži viimasel ajal viljeldud. Viimati lugesime kohtureportaaži siis, kui Tallinnas toimusid sõjakurjategijate protsessid. (Sellistes kohtuasjades peitub ajakirjanikele suuri võimalusi, ja reportaaže kirjutasidki nimekad, suurte kogemustega lehemehed, sealhulgas kirjanikud.) Küllap on asi selles, et toimetustes on intensiivistunud õiguspropaganda tulemusena üha selgemaks saanud kohtureportaaži kirjutamise raskused, keerukus ja suured võimalused eksida.

Tahaksin veel ära tähendada ühe küsitavuse prokuratuuritöötajate ja rahvakohtunike artiklites. Seda on märgata olnud mitmes meie lehes, aga ka üleliidulistes ajalehtedes. Ja nimelt: kirjutises konkreetsest raskest kuriteost tuuakse lugejale võrdlemisi palju üksikasju ja tegu kirjeldatakse küllaltki mustades värvides, lugu aga lõpetatakse ilma kohtu poolt karistuseks mõistetud aastaid märkimata. Miks? Arvan, et küllap tundus autorile artiklit lõpetades, et mõistetud aastaid on niiviisi kirjeldatud teo eest vähevõitu. Kirjutataksegi siis: kurjategija sai teenitud karistu-

se. Kuid niisuguse lõpuga ei rahulda me lugeja inimlikku uudishimu, lihtsüllogism jääb ilma õige järelduseta.

Ja veel. Ajakirjandusele on omane operatiivsus. Kuid nii mõnelgi juhul, õiguselast materjali silmas pidades, saab liigne kiirustamine komistuskiviks. Võtkem ETA tõlked vene keelest. TASS-i teletabilindilt saabub näiteks mingi seadusandluse aluste tekst. See on mõeldud homsetesse lehtedesse (teksti pikkus 2 kuni 2,5 ajalehekülge). Algab tõlkimine. Töö mahukuse tõttu ei suuda aga isegi väga hästi oma eriala tundev jurist kõikidele küsimustele korrapealt vastata, kasulik konsultant olla, seda enam selgitada telefoni teel, ilma et tekst silma ees oleks, spetsiifilisi mõisteid, termineid. Nii tähtis tekst tuleb mitu ja mitu korda tervikuna läbi lugeda, seda tuleb võrrelda teiste sätetega, et saada lõpuks juriidiliselt täpne eestikeelne vaste. Selles ei tohi olla midagi, mis annaks alust kaksipidi tõlgendamisele, rääkimata otsesest vigadest. See pole lihtne töö ja sellega ei tohiks kiirustada. Ometi on meil "Nõukogude Õiguse" toimetuses paar ajalehtedes avaldatud aluste ja muude mahukate aktide teksti, milles lugesime üles ligi 200 viga ja ebatäpsust, sealhulgas valede terminite kasutamist. Tihsti aetakse segi objekt ja subjekt, vene keele spetsiifikast tingitult tekitab raskusi lausete tõlkimine, kus on eituse eitus. Praktiline töö toimetajana annab alust väita, et paljud vene keeles kasutatavad juriidilised terminid ja mõisted ei võimalda otsetõlget - tuleb tunda ka omakeelset terminoloogiat. Tüüpilised vead asjatundmatu tõlkija korral on veel "või" ja "ja" suvaline kasutamine, samuti vähese tähelepanu osutamine komadele ja semikoolonitele, mis juriidilises tekstis pole sugugi tähtsusetud. Segi aetakse ka "alam-" ja "ülemäär", ja seda mitte üksnes tõlgetes, vaid ka algtekstis. Näiteks avaldati "Õhtulehes" tõlge ajalehest "Trud". Konsultatsioon käsitles pensione. Juhtus see siis "Trudi" toimetuses või autoril, igatahes "Õhtulehte" jõudis artikkel vigaselt. Juristide vahelesegamisel parandas "Õhtuleht" vea.

Kaks eri asja on ka "lühendatud tööaeg" ja "mittetäielik tööaeg". On juhtunud sedagi, et vahetegemisega on ras-

kusi olnud liidulise seaduse kommentaatoril, samuti alamal-seisva akti väljaandjal. See ilmes 1973. a. detsembris Tallinnas toimunud tööõiguse konverentsil, kus neist probleemidest juttu oli.

Kõik ülalöeldu manitseb tähelepanelikkusele ja täpsu-sele. See kehtib õiguspropaganda ja üldse ajakirjanduse koh-ta. Me tahame, et töö oleks efektiivsem. Seepärast lõpuks mõningad, vahest ka poleemilised järeldused.

Püstitagem küsimus: kumb rubriik ajalehes oleks õigem, õiguspropagandat ja selle eesmäärke silmas pidades kasuli-kum, kas 1) rubriik "See oleks võinud ära jääda!" või "Seda poleks juhtunud, kui..." (midagi nende pealkirjade alla mah-tuvat) või 2) rubriigid "Esimese hoiatuse said:", "Neid hoiat-tati", või nagu näiteks "Õhtulehes": "01,02,03,04" ja "Meie ning õigusnormid". Niisiis, kumba valida, kas kirjeldada lugejale kohtuotsuse põhjal sensatsioonilõhnaliselt kurite-gu või jälgida näiteks kohtu erimäärusele reageerimist, mil-lega enamasti juhitakse tähelepanu puudustele ettevõtete ja asutuste juhtimistöös. Viimati nimetatud materjali hulka kuulub ka informatsioon mitmesuguste reidide, kontrollkäika-de, revideerimiste ja rahvakontrolli tegevuse tulemuste kohta.

Mulle tundub, et hülgamata ükskõik millist (ja milli-ses žanris) õigusala materjali, kui see on hästi edasi antud, tuleb profülaktika, õiguskaitse ja õiguskasvatuse seisukohalt siiski efektiivsemaks, hoopis jõulisemaks lu-geda t e i s e n a e s i t a t u d r u b r i i g i - v a r i a n t e : "01,02...", reidide, rahvakontrolli ma-terjalide, miilitsa ja teiste asjaomaste organite poolt trahvitute ja hoiatatute nimede avaldamist, jne. Elu on näidanud, et negatiivses valguses ajalehes trükitud nimi on tabu.

Mis puutub rubriiki "Kuritöö ja karistus", kuigi sel-liselt ei sõandata seda otseselt nimetada, siis on ka sel-lel õiguspropagandas oma kindel osa. See rubriik peab ole-ma ja jääma juba üksnes seepärast, et informeerida rahvast sellest, mis tegelikult juhtus, ja mitte lasta levida kuu-lujuttudel, millel puudub tõepära.